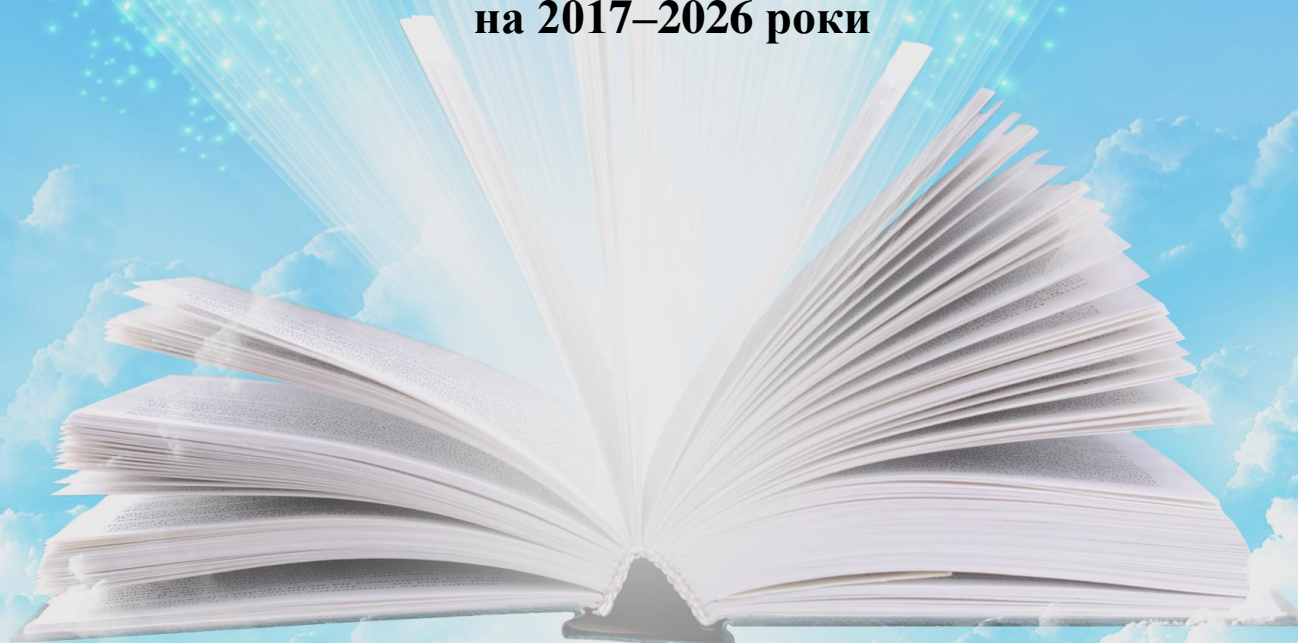

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**СТРАТЕГІЯ
розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки
України імені В. О. Сухомлинського
на 2017–2026 роки**

КИЇВ – 2017

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
протокол № 6 від 27 березня 2017 р.*

- Автори:** *Березівська Л. Д.*, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Зозуля С. М., кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Страйгородська Л. І., кандидат історичних наук, заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.
- За загальною редакцією** доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України *Л. Д. Березівської*.
- Рецензенти:** *Воскобойнікова-Гузєва О. В.*, доктор наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри бібліотекознавства та інформатики, Інститут журналістики, Київський університет ім. Бориса Грінченка;
Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, головний науковий співробітник відділу історії освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт. Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. – Київ, 2017. – 29 с.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	4
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ.....	6
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ	11
БІБЛІОТЕКА – НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР.....	11
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР.....	14
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР	18
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР	21
БІБЛІОТЕКА – СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ, ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР.....	24
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ТА ОЧІКУВАНІ	
РЕЗУЛЬТАТИ.....	25

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Одним із пріоритетних напрямів національної державної політики є створення та розвиток відкритої мережі освітніх ресурсів, їх інтегрування, про що зазначено в Концепції Державної цільової національної культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» (2011), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013), Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2016) тощо.

Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» визначає бібліотеки як базовий елемент культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави, наголошує на важливості їхньої ролі в розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, на формуванні стійкого інтересу до вивчення й розуміння національної історії та культури, сприянні розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, здатної практично втілювати здобуті знання і досвід у розбудову незалежної України. Стратегія передбачає особливу участь і активну роль сучасних бібліотек у стабільному розвитку демократичного громадянського суспільства, дотриманні прав і свобод людини, примноженні людського капіталу держав.

Основною сферою, що забезпечує розвиток суспільства, є освітня галузь, де відбуваються модернізаційні, реформаторські процеси, які передбачають розв'язання ряду ключових проблем, зокрема формування людини з інноваційним типом мислення, утвердження дитиноцентризму, перехід до толерантної педагогіки, підготовку громадянина України до життя й діяльності в умовах глобального простору тощо. Ці та ряд інших важливих завдань визначені в Стратегії розвитку НАПН України на період 2016–2022 років і вимагають відповідного інформаційного забезпечення та науково-методичного супроводу.

З огляду на викладене вище актуалізувалася потреба підготовки нової редакції Стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – Бібліотека) на 2017–2026 роки. У документі визначено пріоритети діяльності, ключові напрями розвитку, завдання щодо їх реалізації. Стратегію Бібліотеки побудовано з урахуванням програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» стосовно формування суспільства знань, гарантування рівного доступу населення до джерел інформації, духовності й культури.

Місія Бібліотеки – формування галузевого сегмента національного інформаційного простору й сприяння побудові суспільства знань.

Візія Бібліотеки – національний галузевий центр наукових досліджень, генерування та поширення нових знань, історичних надбань у сфері наук про освіту, педагогіки та психології, бібліотечної справи; координаційний, науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Основні принципи діяльності Бібліотеки:

- доступність інформації;
- науковий підхід в організації діяльності та прийнятті управлінських рішень;
- наступність, зважений підхід до впровадження інновацій;
- читачецентризм;
- відкритість у передаванні професійних знань і досвіду бібліотекам мережі;
- раціональне використання кадрових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів.

Головною метою діяльності Бібліотеки є проведення наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографістики, історії вітчизняної освіти; науково-інформаційне забезпечення

інноваційного розвитку національної освіти; упровадження досягнень науки, кращого досвіду в практику роботи закладів освіти та їх структурних підрозділів – бібліотек; науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, а також сприяння підвищенню професійного, духовного й культурного рівня педагогічних і науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти та інших категорій користувачів.

Пріоритетні напрями діяльності Бібліотеки:

- проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографістики, історії освіти;
- науково-інформаційне забезпечення розвитку наук про освіту, педагогіки та психології;
- формування системи інформаційних ресурсів Бібліотеки;
- координування й науково-методичне забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- розвиток соціокультурної діяльності, просвітницька робота;
- міжнародне співробітництво.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека заснована відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 2018 від 30 жовтня 1999 року на базі наукової бібліотеки Інституту педагогіки Академії педагогічних наук України та Центральної освітянської бібліотеки Міністерства освіти України. Вона входить до складу Національної академії педагогічних наук України (далі – НАПН України). Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2003 р. № 664-р Державній науково-педагогічній бібліотеці України присвоєно ім'я видатного українського педагога-гуманіста В. О. Сухомлинського. У своїй діяльності

Бібліотека керується Конституцією України, Законами України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про інформацію», «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, НАПН України, іншими нормативно-правовими актами та Статутом Бібліотеки.

Бібліотека надає послуги науковим, установам, закладам освіти та іншим організаціям й установам різних форм власності, науковим та науково-педагогічним працівникам, управлінцям у сфері освіти, учителям, вихователям дошкільних та позашкільних навчальних закладів, учням, студентам вищих навчальних закладів, здобувачам освіти, а також спеціалістам суміжних галузей, рід діяльності яких потребує використання педагогічної та психологічної літератури. Користуватися послугами Бібліотеки мають право іноземні громадяни й особи без громадянства. Порядок обслуговування користувачів та абонентів визначають Правила користування Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського.

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність Бібліотеки спрямовується на вдосконалення бібліотечно-інформаційного супроводу національної освіти шляхом формування нового соціокультурного образу книгозбірні, здатної ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів. Бібліотека має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних мереж і банків даних на основі широкого використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, орієнтації на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації та інтелектуалізації суспільства.

Структура Бібліотеки сформована згідно з основними напрямками її діяльності, що змінювалися з появою нових науково-інформаційних потреб. Так, створено структурні підрозділи: наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти, історії освіти, сектор соціокультурних комунікацій

та міжнародних зв'язків; відкрито читальну залу фонду В. О. Сухомлинського, кімнату-музей рідкісної книги, що сприяло підвищенню якості інформаційного забезпечення інноваційного розвитку освіти України.

До послуг користувачів – універсальний книжковий фонд, що містить близько 600 тис. примірників українською та іноземними мовами. Значну його частину становлять документи педагогічної й психологічної тематики.

Складниками фонду є:

- рідкісні видання, що є науковим об'єктом «Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку 19–20 століття (1850–1917 рр.) Державної науково-педагогічної бібліотеки України», що становить національне надбання України;

- колекція документів стосовно науково-публіцистичної діяльності В. О. Сухомлинського;

- дисертації з питань педагогіки, психології та суміжних галузей знань;

- періодичні видання (понад 1000 назв);

- література іноземними мовами;

- видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.

Щорічна кількість відвідувань Бібліотеки становить понад 220 тис., книговидача – понад 240 тис. документів.

У ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського:

- розроблено й упроваджено теоретико-методологічні та організаційні засади системи науково-інформаційного забезпечення освіти України;

- сформовано інтегрований галузевий інформаційний ресурс та надано до нього вільний і багатоаспектний доступ з використанням традиційних та інноваційних форм і методів;

- здійснено науково-інформаційний супровід державних цільових програм;

- створено й упроваджено цілісну систему бібліографічних видань у традиційній та електронній формах;
- розроблено й упроваджено Концепцію інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів;
- сформовано галузевий сегмент у загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» та Українському реферативному журналі «Джерело»;
- створено двомовний веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- створено Науково-педагогічну електронну бібліотеку ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- створено віртуальні інформаційно-бібліографічні ресурси «Видатні педагоги України та світу», «Педагоги-новатори», «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці, документознавці України та світу»;
- створено читальну залу Фонду В. О. Сухомлинського як наукову лабораторію з вивчення педагогічної спадщини видатного педагога;
- створено кімнату-музей рідкісної книги;
- розроблено систему науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів;
- започатковано електронні наукові періодичні видання: «Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», інформаційно-аналітичний бюлетень «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки»;
- здійснено науково-методичний та інформаційний супровід діяльності мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- організовано й налагоджено науково-інформаційну співпрацю з провідними вітчизняними та зарубіжними бібліотеками, науковими установами МОН України та НАПН України, навчальними закладами, асоціаціями, культурними центрами тощо;

– передано описові метадані оцифрованих видань, що становлять національне надбання, для участі в міжнародному проекті зі створення Європейської цифрової бібліотеки «Europeana» та міжнародному реєстрі ЮНЕСКО «Пам'ять світу».

Водночас є ряд серйозних проблем, які гальмують процеси трансформування Бібліотеки та її подальший розвиток, що впливає на якість науково-інформаційного забезпечення освіти. Серед них такі:

– невідповідність формування бібліотечного фонду сучасним потребам користувачів і вимогам суспільства, зокрема відсутність повноцінного комплектування новими періодичними та неперіодичними українськими й зарубіжними виданнями, традиційними й електронними навчальними посібниками, електронними копіями навчально-методичних видань тощо, що знижує рівень упровадження принципу рівного доступу користувачів до інформації;

– відсутність узгодженої державної політики з питань корпоративної каталогізації, що унеможлиблює здійснення обміну бібліографічною інформацією;

– відсутність доступу до світових інформаційних ресурсів OCLC, EBSCO, повнотекстових електронних журналів провідних європейських видавництв Elsevier, Springer, Kluwer Academic Press тощо;

– незадовільний стан матеріально-технічної бази Бібліотеки;

– недостатні темпи й відсталість упровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що ускладнює або унеможлиблює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні; застарілий комп'ютерний парк;

– нестача фахівців з вищою спеціальною освітою, фахівців вищої кваліфікації.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ

БІБЛІОТЕКА – НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР

Рівень розвитку науки є визначальним чинником підвищення духовного й інтелектуального зростання кожної особистості, а також невід’ємним складником національної культури та освіти. Оскільки Бібліотека – це структурна частина НАПН України, то одним із її пріоритетних завдань є здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, упровадження наукових досягнень.

Мета науково-дослідної роботи Бібліотеки – одержання й використання нових наукових знань та впровадження суспільно корисних наукових результатів досліджень у практичну діяльність відповідно до її місії і візії.

Завдання 1. Організація та здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень

Зміст діяльності:

- здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти, сухомлиністики;
- вивчення та розкриття потенціалу наукового об’єкта, що становить національне надбання;
- розроблення теоретико-методологічних засад науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної педагогічної науки і практики з урахуванням світових тенденцій розвитку й досвіду зарубіжних країн;
- науково-інформаційний супровід досліджень установ НАПН України;
- реалізація результатів НДР у науковій, виробничо-практичній, навчальній, довідковій, інформаційній продукції тощо в друкованій та електронній формі;

– розвиток нових форм науково-інформаційного співробітництва з національними та міжнародними осередками галузевої науки для розв’язання найважливіших наукових завдань та розширення використання наукових розробок Бібліотеки.

Завдання 2. Упровадження результатів науково-дослідної роботи та їх моніторинг

Зміст діяльності:

– забезпечення якості, ефективності, результативності й моніторингу здобутих результатів на всіх етапах виконання НДР;

– започаткування професійних наукових фахових друкованих та електронних видань, створення їх на базі «Відкриті журнальні системи» (OJS), що сприятиме входженню видань до бібліометричних та наукометричних баз даних;

– моніторинг результатів науково-дослідної роботи для здійснення подальших досліджень у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти;

– оприлюднення, розповсюдження та використання продукції Бібліотеки серед цільових груп користувачів.

Завдання 3. Кадрове забезпечення наукової діяльності

Зміст діяльності:

– постійне зміцнення інтелектуального потенціалу Бібліотеки завдяки підвищенню кількості штатних наукових працівників вищої кваліфікації;

– участь науковців Бібліотеки у всеукраїнських і міжнародних наукових проектах, зокрема в міжнародних наукових організаціях;

– організація підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів з відкриттям аспірантури в Бібліотеці,

– створення системи підвищення кваліфікації та стажування, атестації працівників тощо;

– розвиток потенціалу молодих науковців Бібліотеки та сприяння їхньому творчому зростанню, активізація їхньої участі в організації та проведенні наукових досліджень, конкурсах на отримання державних стипендій і нагород.

Очікувані результати:

– визнання наукового авторитету Бібліотеки в Україні та за її межами;
– розширення тематики наукових досліджень, проведення бібліометричних і наукометричних досліджень баз даних у галузі наук про освіту, а також педагогіки, психології;

– активізація наукових досліджень рідкісних видань, що становлять національне надбання України, з використанням кімнати-музею рідкісної книги ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як творчої лабораторії;

– зростання публікаційної активності науковців Бібліотеки в закордонних наукових журналах, у т. ч. і тих, що входять до наукометричних баз даних;

– інтенсивне уведення до наукового обігу галузевих науково-інформаційних ресурсів Бібліотеки;

– удосконалення системи підготовки кадрів, підвищення кваліфікації та стажування наукових працівників, зокрема відкриття аспірантури, підвищення кількості наукових шкіл у Бібліотеці, підвищення результативності участі молодих науковців у конкурсах на отримання державних стипендій та нагород;

– навчання за програмами післядипломної освіти в установленому порядку, а також створення спільно з університетами, академіями, інститутами спеціальних кафедр для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії за відповідними освітньо-науковими програмами;

- створення професійних наукових фахових друкованих та електронних видань на базі «Відкриті журнальні системи» (OJS), уходження їх до бібліометричних та наукометричних баз даних;
- створення колегіального виборного дорадчого органу наукової молоді Бібліотеки – Ради молодих вчених;
- активізація популяризації діяльності Бібліотеки як галузевого науково-дослідного центру та вдосконалення упровадження результатів наукових досліджень для створення сприятливого іміджу серед інших наукових, освітніх, культурно-просвітницьких та інформаційних установ і організацій;
- проведення на базі Бібліотеки всеукраїнських науково-методичних семінарів, консультацій і круглих столів, присвячених актуальним питанням сучасного стану й історії розвитку освіти.

БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

Формування фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського – один із найважливіших напрямів її діяльності, оскільки інформаційні ресурси є фундаментом для науково-інформаційного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітянської галузі України.

Мета – збереження й підтримка наявного бібліотечного фонду, розвиток галузевого інформаційного ресурсу вітчизняних документів і документів іноземними мовами на різних носіях інформації та надання до нього вільного та багатоаспектного доступу.

Завдання 1. Комплектування фонду Бібліотеки

Зміст діяльності:

- удосконалення тематико-типологічного плану комплектування книгозбірні;
- упровадження дієвого механізму систематичного поповнення та оновлення бібліотечного фонду з урахуванням потреб користувачів;

- збільшення обсягу поточного комплектування документів на будь-яких носіях інформації з використанням різних джерел надходження;
- поліпшення надходження галузевого обов'язкового примірника документів на традиційних та електронних носіях інформації із застосуванням постійного моніторингу книговидання в Україні;
- удосконалення технології контролю за надходженням документів від установ НАПН України;
- щорічна передплата українських і зарубіжних періодичних видань, затребуваних користувачами бібліотеки;
- розвиток вітчизняного та міжнародного документообміну, зокрема із залученням до співпраці громадських організацій, товариств, асоціацій, благодійних фондів, приватних осіб тощо;
- активізація роботи з власниками, виробниками та розповсюджувачами електронних інформаційних ресурсів для їх придбання, збільшення кількості й розширення тематичного та видового складу придбаних електронних документів;
- цілеспрямоване нарощування повнотекстових ресурсів Науково-педагогічної електронної бібліотеки (НПЕБ), забезпечення вільного доступу користувачам через Інтернет;
- організація зворотного зв'язку з користувачами: моніторинг інформаційних потреб, аналіз використання фондів, заповнення лакун у фонді бібліотеки (докомплектування).

Завдання 2. Вільний та багатоаспектний доступ до інформаційних ресурсів Бібліотеки

Зміст діяльності:

- створення в Бібліотеці сучасного інформаційно-комунікаційного середовища, що забезпечуватиме оперативний та ефективний пошук й отримання інформації незалежно від місця її зберігання;

– удосконалення електронного каталогу бібліотеки з урахуванням сучасних тенденцій, зокрема за рахунок розширення стандартних бібліографічних даних інформацією, що розкриває зміст інформаційних ресурсів;

– розвиток системи корпоративної каталогізації, організація та вдосконалення зведених баз даних на засадах кооперування з провідними освітянськими бібліотеками України;

– ретроконверсія карткових каталогів та ретрокаталогізування документів з фонду Бібліотеки;

– створення проблемно-орієнтованих бібліографічних і реферативних баз даних та інших електронних інформаційних ресурсів;

– розроблення й удосконалення лінгвістичних засобів, призначених для семантичного опрацювання інформаційних джерел;

– організація галузевої корпоративної бази даних авторитетних файлів осіб (індивідуальних авторів), організацій (колективних авторів), предметних рубрик;

– вивчення ринку електронних мережевих ресурсів, добір якісних ресурсів наукового й освітнього характеру та організація он-лайн доступу до них;

– розвиток інфраструктури доступу віддалених користувачів до інформаційних ресурсів бібліотеки;

– безперешкодний доступ до інформаційних ресурсів бібліотеки для осіб з особливими потребами.

Завдання 3. Збереження бібліотечного фонду

Зміст діяльності:

– моніторинг стану фонду та умов його зберігання згідно з нормативними документами, спрямованими на збереження документних ресурсів;

- проведення заходів, передбачених Програмою збереження фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на 2016–2025 роки;

- упровадження сучасних технічних засобів і спеціального обладнання для зберігання документів у процесі використання (копіювання, експонування), систем клімат-контролю, пиловидалення й світлорегулювання, протипожежної охорони та охорони від несанкціонованого доступу (відеоспостереження, чіп-контроль тощо);

- оцифрування інформаційних ресурсів бібліотеки.

Очікувані результати:

- формування фонду фаховими українськими та зарубіжними документами на різних носіях інформації, а також надання доступу до світових електронних баз даних;

- удосконалення системи заходів щодо поповнення бібліотечного фонду: закупівлі документів, отримання обов'язкового примірника, моніторинг книжкового ринку, удосконалення системи книгообміну з іншими бібліотеками, видавництвами та іншими установами й організаціями, авторами тощо;

- забезпечення типовидового та змістового розкриття інформаційних ресурсів книгозбірні;

- удосконалення інформаційно-пошукової системи Бібліотеки;

- надання вільного доступу до інформаційних ресурсів книгозбірні через єдиний пошуковий інтерфейс, власний електронний каталог і бази даних, представлені в мережі Інтернет;

- збереження бібліотечного фонду відповідно до сучасних вимог і норм;

- інтенсивне уведення до обігу наявних інформаційних ресурсів завдяки створенню електронних копій видань із актуальних питань і надання до них доступу через Науково-педагогічну електронну бібліотеку ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з дотриманням авторських прав;

- збереження рідкісних видань (книжкових пам'яток), що становлять національне надбання;
- створення страхового фонду особливо цінних документів Бібліотеки, надання відомостей до Державного реєстру книжкових пам'яток України як складника Державного реєстру національного культурного надбання.

БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спрямована на вдосконалення науково-інформаційного супроводу наук про освіту, педагогіку, психологію та освітню практику шляхом його трансформації в інформаційний центр, що має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних мереж і банків даних.

Мета – розвиток системи науково-інформаційного забезпечення наук про освіту, педагогіку, психологію та освітню практику в умовах глобальних інформаційних впливів, загальнодержавних та галузевих наукових програм і проектів, що виконують установи НАПН України; формування нового соціокультурного образу бібліотеки, здатної ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів у бібліотечно-інформаційних продуктах і послугах на основі широкого застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; орієнтація на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації та інтелектуалізації суспільства.

Завдання 1. Обслуговування користувачів

Зміст діяльності:

- розроблення та впровадження нових, зокрема онлайн-ових, бібліотечних послуг;
- удосконалення системи міжбібліотечного абонементу з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, електронної доставки документів (ЕДД) користувачам у тісній співпраці з провідними

бібліотеками України, упровадження міжнародного міжбібліотечного абонементу (ММБА);

- удосконалення науково-інформаційного обслуговування;
- створення особам із особливими потребами умов доступу до інформаційних ресурсів Бібліотеки.

Завдання 2. Інформаційно-бібліографічна та координаційна діяльність

Зміст діяльності:

- інформаційна підтримка наукової діяльності установ НАПН України;
- інформаційне забезпечення користувачів за допомогою сучасного довідково-бібліографічного апарату;
- удосконалення існуючих та впровадження нових довідково-бібліографічних послуг;
- популяризація бібліотечно-бібліографічних знань і підвищення інформаційної культури користувачів;
- співпраця з провідними освітянськими бібліотеками щодо створення спільних науково-інформаційних продуктів на кооперативних засадах;
- вивчення, узагальнення, упровадження й поширення національного та зарубіжного досвіду наукової інформаційно-бібліографічної діяльності.

Завдання 3. Інформаційно-аналітична та реферативна діяльність

Зміст діяльності:

- створення інформаційно-аналітичної та реферативної продукції;
- удосконалення технологій і методик вироблення інформаційно-аналітичної та реферативної продукції;
- поширення результатів інформаційно-аналітичної та реферативної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в освітньому просторі України та за її межами;

– розвиток корпоративного партнерства з провідними аналітичними центрами України та мережевими аналітичними відділами й службами НАПН України та МОН України;

– розвиток маркетингу інформаційної аналітичної та реферативної продукції бібліотеки, удосконалення механізмів моніторингу її впровадження;

– підвищення рівня наукового співробітництва з питань реферативної й аналітичної інформації з урахуванням інноваційних технологій із науковими установами НАПН України, навчальними закладами різних рівнів акредитації та освітянськими бібліотеками України, зарубіжними профільними установами й організаціями.

Завдання 4. Розвиток інформаційних технологій

Зміст діяльності:

– збільшення мультимедійного контенту в електронних ресурсах Бібліотеки;

– удосконалення програмного забезпечення, що використовується в книгозбірні;

– сприяння впровадженню сучасних інформаційних технологій в освітянських бібліотеках України;

– упровадження технологічної інфраструктури Бібліотеки на основі технології безконтактної ідентифікації об'єктів (RFID);

– удосконалення структури та змістового наповнення веб-порталу книгозбірні;

– упровадження системи електронного документообігу.

Очікувані результати:

– ефективне та якісне науково-інформаційне забезпечення загальнодержавних і галузевих наукових програм і проектів, що реалізуються науковими установами НАПН України;

– розроблення концепцій, стратегій, програм та інших документів стосовно науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку наук

про освіту, педагогіки і психології, освітньої практики та бібліотечної справи України;

- упровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема модернізація системи віртуальної довідкової служби, електронного замовлення документів, розширення переліку інформаційних послуг; перебудова системи обслуговування користувачів завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій у процеси отримання, оброблення, зберігання й передавання інформації, оформлення попереднього замовлення документа та його доставляння до користувача;

- створення сприятливого, комфортного середовища, що відповідає сучасним потребам користувачів, зокрема особам із особливими потребами;

- запровадження системи оцінки ефективності роботи бібліотеки за статистичними показниками;

- розширення інформаційно-реферативного контенту освітньої, педагогічної, культурної та інших галузей знань;

- налагодження ділового партнерства аналітично-реферативних секторів бібліотечної мережі, навчальних закладів усіх типів і форм та інших зацікавлених установ та організацій,

- підвищення рівня інформаційної культури користувачів завдяки впровадженню системи їхнього навчання сучасних методів навігації в електронному каталозі.

Бібліотека – галузевий науково-методичний центр

Головна мета науково-методичної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України. Нині вона налічує близько 16 тис. книгозбірень. Узгодженість функціонування освітянських бібліотек як єдиної системи забезпечують єдина нормативно-правова та інструктивна база, координування й кооперування бібліотечно-бібліографічного обслуговування

користувачів, зведене планування науково-методичної, науково-дослідної та інформаційно-видавничої діяльності, єдині підходи до створення й використання галузевого інформаційного ресурсу в традиційній та електронній формі та його інтегрування у національний і світовий інформаційний простір.

Завдання 1. Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України

Зміст діяльності:

- розроблення стратегії інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- наукова, методична та організаційна підтримка інноваційної діяльності освітянських бібліотек;
- удосконалення засобів управління мережею освітянських бібліотек;
- забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек як складової частини бібліотечної системи України;
- оновлення нормативно-правової бази, зокрема розроблення регламентуючих, організаційно-управлінських, нормативно-інструктивних документів для мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- методичний моніторинг змін, що відбуваються як в окремих бібліотеках, так і в мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України загалом;
- виявлення, дослідження й упровадження в практику роботи освітянських бібліотек інновацій, спрямованих на поліпшення якості, удосконалення форм, методів і результатів їхньої діяльності;
- надання методичної допомоги (у тому числі експертно-діагностичні виїзди на місця) фахівцям різних освітянських бібліотек із метою проведення управлінського консультування;

- посилення координації та корпоративної співпраці книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

- проведення цільових моніторингових досліджень, які стануть підґрунтям для розробки концептуальних засад та стратегії подальшого розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;

- розширення дослідницької функції методичної діяльності, що забезпечуватиме розвиток найбільш ефективних та затребуваних форм роботи в даному напрямі;

- участь у роботі міжвідомчої координаційної ради з питань бібліотек і бібліотечної справи, створеної при Міністерстві культури України, науково-методичної комісії з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України;

- співпраця з Українською бібліотечною асоціацією, іншими професійними об'єднаннями.

Завдання 2. Модернізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек

Зміст діяльності:

- оптимізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек із застосуванням сучасних форм і методів;

- поповнення спеціалізованого інформаційного ресурсу кабінету бібліотекознавства актуальною фаховою літературою з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності;

- формування професійних інформаційних ресурсів для самоосвіти фахівців освітянських бібліотек на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Очікувані результати:

- прискорення трансформації освітянських бібліотек у сучасні базові галузеві бібліотечно-інформаційні комплекси;

– інноваційний розвиток спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України;

– професійне зростання фахівців Бібліотеки та освітянських книгозбірень України через удосконалену систему підвищення кваліфікації.

Бібліотека – соціокультурний, просвітницький центр

Головна мета – формування в суспільстві розуміння ролі Бібліотеки в національно-культурному розвитку держави; сприяння підвищенню її іміджу в суспільстві; задоволення інформаційних і соціокультурних потреб користувачів, організацію їх раціонального і змістовного дозвілля, створення умов для самореалізації та самоосвіти кожного індивідуума, розкриття його здібностей через реалізацію інформаційно-просвітницької, пізнавальної, культурно-виховної, комунікативно-виховної, комунікативно-організаційної, практично-дієвої, розважальної, естетичної, творчої та релаксаційної функцій книгозбірні.

Зміст діяльності:

– реалізація просвітницьких проектів, установлення широкого спектра соціокультурного співробітництва Бібліотеки з науковими установами НАПН України, МОН України, науковими установами та освітніми навчальними закладами всіх рівнів, громадськими організаціями, представниками ЗМІ, залучення їх до участі в заходах бібліотеки;

– дотримання принципу інтелектуальної свободи наданням усім громадянам вільного доступу до інформації та знань, зокрема людям із особливими потребами та іншим соціально незахищеним особам;

– налагодження міжнародної співпраці шляхом участі в міжнародних проектах, програмах візитів й обмінів, проведення спільних із зарубіжними інституціями культурно-освітніх заходів;

– організація та проведення науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів (науково-педагогічний лекторій, круглі столи, педагогічні ради, художньо-мистецькі виставки, презентації, тренінги, майстер-класи

тощо), що сприяють формуванню національної самосвідомості й патріотизму, підтримці національних традицій, доступу до інтелектуального, наукового, культурного надбання народу України, підтримці державної мови та збереженню культурної спадщини;

- розвиток рекреаційного та реабілітаційного потенціалу бібліотеки, можливостей бібліо- й арттерапії;

- популяризація всіх напрямів діяльності бібліотеки в соціальних мережах, у ЗМІ.

Очікувані результати:

- іміджева присутність Бібліотеки в українському та міжнародному комунікаційному просторі;

- встановлення довгострокових наукових зв'язків із українськими та зарубіжними бібліотеками, асоціаціями, науково-педагогічними й освітянськими установами, культурними центрами, громадськими організаціями;

- удосконалення комунікативної, просвітницької та освітньої функцій Бібліотеки;

- збереження й удосконалення бібліотечних традицій;

- розвиток інформаційно-культурного осередку громади.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Реалізація Стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки сприятиме побудові інноваційної моделі наукової бібліотеки, трансформації установи в потужний науково-педагогічний соціально значущий інформаційно-комунікаційний центр завдяки підвищенню якості науково-інформаційного супроводу освіти й науки, бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, передусім віддалених, а також розв'язанню системних питань науково-інформаційної, методичної та наукової роботи. Водночас вона

забезпечить підвищення наукового потенціалу Бібліотеки, сприятиме подальшому формуванню її позитивного іміджу в суспільстві, відтак уможливить приєднання науково-інформаційних ресурсів Бібліотеки до глобального інформаційного простору.

Бібліотека стане конкурентоспроможним центром культурних комунікацій, інтелектуального й соціального розвитку та безперервної освіти, поєднуючи бібліотечний простір і сучасні інформаційні технології, сформує особливий простір для оприлюднення ідей, спілкування, творчості, від чого зростуть її актуальність, соціальний ефект і практична значущість. У результаті вона утвердиться як національний лідер у науково-інформаційній діяльності, виступить партнером у співпраці з зарубіжними та міжнародними організаціями.

Розвиток Бібліотеки в цьому напрямі здійснюватиметься за таких умов:

- осучаснення тематики науково-дослідних робіт відповідно до актуальних проблем фундаментальних і прикладних наукових досліджень та пріоритетних напрямів розвитку НАПН України, упровадження проектного підходу до виконання планової тематики із залученням зовнішньої незалежної експертизи;

- активізація міжнародного співробітництва, участь Бібліотеки в міжнародних дослідницьких та освітніх проектах і програмах, зокрема в програмі Європейського Союзу Еразмус+ та в рамковій програмі Європейського Союзу з науки та інновацій на 2014–2020 рр. «Горизонт 2020», вивчення й упровадження інноваційного європейського та світового досвіду щодо розвитку бібліотек як науково-інформаційних центрів;

- інтегрування Бібліотеки з науковими установами, закладами освіти, громадськими організаціями, у т. ч. міжнародними, що підтримують розвиток освіти і науки в Україні;

- представлення наукових періодичних видань ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в наукометричних та реферативних базах, а також нарощення їхніх імпаکت-факторів;

- надання доступу до профільних зарубіжних видань та наукометричних баз даних SCOPUS, Web of Science тощо;

- оптимізація та оновлення кадрового складу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на основі систематичного прозорого оцінювання ефективності діяльності наукових працівників; формування нової генерації наукових працівників із залученням талановитої молоді через запровадження механізмів мотивації для підвищення ефективності роботи, удосконалення системи підвищення кваліфікації наукових і бібліотечних працівників, розвитку наукових шкіл бібліотеки як осередків розвитку дослідницької компетентності;

- розвиток інформатизації ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського через запровадження електронного документообігу, модернізацію локальних мереж і серверів, упровадження хмарних технологій із можливістю використання ліцензійних програмних засобів;

- налагодження планомірного добору якісної інформації з ресурсів глобального інформаційного простору, потрібної в інтересах розвитку НАПН України, наук про освіту, педагогіки і психології;

- сприяння формуванню академічної корпоративної культури на основі базових цінностей НАПН України.

Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки

Автори

Березівська Л. Д.
Зозуля С. М.
Страйгородська Л. І

За загальною редакцією
Л. Д. Березівської.

Літературний редактор
Л. В. Редько-Шпак

Дизайн обкладинки
Н. В. Голубовська

Видавництво та друк – ФОП Корзун Д. Ю.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

*Бібліотека – це дзеркало і джерело
духовної культури.*

В. О. Сухомлинський

**ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ЦЕ:**

- наукова установа з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного документознавства, біографістики та історії освіти;
- національне галузеве книгознавство;
- всеукраїнський центр із питань бібліотечно-бібліографічного й науково-інформаційного забезпечення спеціалістів у галузі освіти, педагогіки і психології;
- науково-методичний та координаційний центр мережі освітніх бібліотек МОН України та НАПН України.

ДО ПОСЛУГ КОРИСТУВАЧІВ:

**УНІВЕРСАЛЬНИЙ КНИЖКОВИЙ ФОНД ГАЛУЗЕВОГО СПРЯМУВАННЯ,
СКЛАДНИКАМИ ЯКОГО ЗОКРЕМА Є:**

- рідкісні видання педагогічного, психологічного та історико-культурного напрямку XVII – початку XX століття;
- дисертації з питань освіти, педагогіки та психології;
- вітчизняні й зарубіжні періодичні видання;
- праці В. О. Сухомлинського та видання, присвячені його життю й діяльності.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

WEB-портал – <http://www.dnpb.gov.ua/>

- **Електронний каталог, до якого входять:**
  - бази даних: «Книги», «Періодика», «Рідкісні книги», «Галузева реферативна база»,
  - «Електронна колекція наукових праць В. О. Сухомлинського», «Бібліотечна справа»;
  - введени бази даних: періодичних видань, дисертацій із питань освіти, педагогіки та психології, збірників наукових праць, бібліографічних видань освітніх бібліотек;
- **Науково-педагогічна електронна бібліотека з питань педагогіки, психології та освіти;**
- **Інформаційно-бібліографічні ресурси:** «Видатні педагоги України та світу», «Педагогічно-новатори», «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу».

БІБЛІОТЕКА НАДАЄ ПОСЛУГИ:

- обслуговування користувачів у читальних залах і через персональний міжбібліотечний абонемент;
- науково-інформаційний супровід наукових конференцій, нарад, семінарів, педагогічних рад тощо;
- довідково-бібліографічне обслуговування;
- індексування документів за УДК;
- електронна доставка документів;
- замовлення документів через електронний каталог на бронеполіцію;
- віртуальна бібліографічна довідка та консультація «Запитай у бібліотекарів».

БІБЛІОТЕКА ПРОВОДИТЬ:

- науково-педагогічні лекторії «Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку освіти й науки»;
- науково-практичні конференції, семінари, круглі столи спільно з установами НАПН України, МОН України, начальними закладами;
- педагогічні ради, презентації, зустрічі з вченими, діячами освіти, культури, бібліотечною справою;
- літературно-музейні заходи, художньо-мистецькі виставки тощо.

У БІБЛІОТЕЦІ ФУНКЦІОНУЮТЬ:

- кімната-музей рідкісної книги;
- читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського.

ГОЛОВНЕ ПРИМІЩЕННЯ:
Україна, м. Київ, вул. Берлінського, 9
ЗВ (044) 467-22-14 / факс ЗВ (044) 440-35-48
dnpb@i.ua

СЕКТОР КОМПЛЕКСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
(Київський мистецький Судинко-принтер)
Україна, м. Київ-30, вул. Володимирська-44/177
ЗВ (044) 234-71-59, dnpb2@i.ua

